

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun, Victor Boico,
Iurie Bejenaru,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2021, declarate de partea vătămată Bugrov Serghei, de avocatul Borislav Babenco în numele inculpatului

Palagniu Iurie xxxx.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 15.01.2019 - 16.10.2020,
instanța de apel: 11.11.2020 - 18.05.2021,
instanța de recurs: 28.07.2021 - 27.09.2021.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul Penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău din 16 octombrie 2020, Palagniu Iurie a fost condamnat în baza art. 287 alin. (3) *lit. c*) Cod penal la 4 ani închisoare, în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate i-a fost suspendată condiționat, pe un termen de probațiune de 3 ani.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 448 lei.

2. Instanța de fond a constatat că, inculpatul Palagniu Iurie, la 03 septembrie 2018, orele 18:30, aflându-se la intersecția străzilor Cuza-Vodă și Grenoble, mun. Chișinău, având intenții huliganice și încălcând grosolan ordinea publică, exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, manifestând un cinism și obrăznicie deosebită,

însoțit de aplicarea violenței, a coborât din automobilul Renault, n/î XXXX, și s-a apropiat de Bugrov Serghei, care se afla la volanul automobilului Dacia Logan, n/î XXXX. Având în mână o șurubelniță în calitate de armă, i-a aplicat ultimului câteva lovituri în regiunea feței și antebrațului stâng, provocându-i, conform raportului de expertiză judiciară nr. xxxx din 25 septembrie 2018, excoriații la nivelul feței și antebrațului stâng cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent cu suprafața de interacțiune limitată, care se califică ca vătămare corporală neînsemnată.

Astfel, inculpatului i se impută comiterea infracțiunii prevăzută la art. 287 alin. (3) Cod penal, ca huliganismul, caracterizat prin acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică și care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită, săvârșită cu aplicarea unor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății.

Instanța a reținut că, la data de 11.10.2018, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Botanica – Vitalie Galeru, Palagniuc Iurie a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) *lit. c*) Cod penal.

Totodată, instanța a conchis că vina inculpatului este dovedită și i-a calificat acțiunile în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, ca huliganismul agravat, săvârșit **cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei** sau a altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța a ținut cont de prevederile art. 75 Cod penal, că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, anterior a fost condamnat, are un copil minor la întreținere, concluzionând că corectarea și reeducarea lui este posibilă, rațională și echitabilă fără izolare de societate, stabilindu-i o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării ei, conform art. 90 Cod penal, pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

3. Procurorul în Procuratura municipiului Chișinău, oficiul Botanica, Oleg Vereteno, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 287 alin. (3) *lit. c*) Cod penal la 5 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Apelantul a invocat că, instanța a ignorat prevederile art. 61 Cod penal, conform căruia, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului. Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane.

Conform materialelor cauzei penale, inculpatul a comis cu intenție o infracțiune, care a cauzat părții vătămate un prejudiciu fizic și moral. După comiterea infracțiunii, nu s-a căut de cele comise, fapt demonstrat în cadrul cercetării judecătorești și judecării cauzei penale, acesta a recunoscut fapta parțial, nu a solicitat examinarea cauzei penale pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în procedură simplificată.

Or, aplicându-i o pedeapsă, cu suspendare pe 3 ani, pentru comiterea infracțiunii cu un grad de prejudiciabilitate, nu va fi atins scopul principal și anume prevenirea comiterii de noi infracțiuni de către inculpat, precum și de către alte persoane și nu va fi restabilită echitatea socială.

Prin urmare, pedeapsa stabilită, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2021,

apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Lui Palagniu Iurie, condamnat în baza art. 287 alin. (3) Cod penal la 4 ani închisoare, în penitenciar de tip semiînchis, i-a fost exclusă aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, urmând să execute pedeapsa cu închisoare în penitenciar de tip semiînchis, din momentul reținerii, cu includerea duratei aflării în stare de reținere, arest preventiv și arest la domiciliu din 09.10.2018 până la 04.01.2019.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a statuat că, instanța de fond a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și ***a dat probelor administrate în faza de urmărire penală, acceptate de inculpat***, o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția lui în baza art. 287 alin. (3) Cod penal.

Instanța de fond eronat a conchis că o pedeapsă non privativă de libertate este echitabilă la caz, or, inculpatul urmează să conștientizeze fapta comisă, fiind la a patra abatere a legislației, în situația în care acesta anterior a mai fost condamnat, fiindu-i aplicate prevederile art. 90 Cod penal, însă nu a tras concluziile necesare.

Astfel, a individualizarea pedepsei inculpatului, instanța de apel v-a ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor grave, care a cauzat părții vătămate un prejudiciu fizic și moral, că circumstanțe ce atenuază sau agravează răspunderea penală nu au fost identificate, că inculpatul ***nu s-a căit de cele comise, a recunoscut fapta parțial, nu a solicitat examinarea cauzei penale pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în procedură simplificată art. 364/1 Cod de procedură penală***, aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal fiind inoportună, în situația în care, inculpatul nu este la prima sa abatere de la legea penală.

5. Partea vătămată Bugrov Serghei a declarat recurs ordinar, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței.

Recurentul a invocat că prejudiciul cauzat prin infracțiune în sumă de 20.000 lei a fost reparat în mod benevol de către inculpat, ultimului îi pare rău de cele săvârșite, nu este angajat în câmpul muncii, are la întreținere soția, doi copii și părinții.

Or, executarea propriu-zisă a pedepsei cu închisoare nu o să conducă la un efect benefic atât pentru inculpat, cât și pentru partea vătămată.

5.1. A declarat recurs ordinar și avocatul Borislav Babenco, solicitând casarea deciziei instanței de apel și menținerea sentinței primei instanțe.

Recurentul a invocat că, inculpatului s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale și s-a ignorat în totalitate principiul umanismului.

În cadrul instanței de fond, inculpatul vina a recunoscut-o parțial.

Însă, instanța de apel nu a ținut cont de șirul de circumstanțe atenuante, or recunoașterea vinovăției, căința activă, repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, starea familială grea constituie circumstanțe ce au demonstrat că aplicarea art. 90 Cod penal ar fi eficientă și ar asigura realizarea scopului pedepsei penale, fără a lăsa copilul minor fără tată și părinții, fără unicul întreținător.

Mai mult, din declarațiile inculpatului și a martorilor, s-a stabilit că respectiva infracțiune a fost comisă în stare de afect, datorită comportamentului obraznic și amoral al victimei, care prin acțiunile sale a fost la un pas de a produce un accident rutier, chiar victima recunoscând faptul că conducea automobilul în timp ce se uita în

telefon pentru a prelua noi comenzi.

Faptul că inculpatul nu a solicitat examinarea cauzei penale pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în procedură simplificată, precum a reținut eronat instanța de apel, nu putea fi echivalat cu lipsa căinței și un comportament de re-credință al inculpatului. Inculpatul a recunoscut vinovăția, iar căința activă putea fi manifestată în diferite forme, or legea penală nu prevede o anumită formă de exercitare a acesteia, iar solicitarea examinării cauzei în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală este un drept, nu și o obligație.

În drept, recursul, este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală - s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanțelor de fond și de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) și (4) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 325 Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului. În corespundere cu art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) constatând în descriptiv că: „vina inculpatului este dovedită și acțiunile lui urmează a fi calificate în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, ca huliganismul agravat, săvârșit cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei sau a altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății”, nu a judecat cauza în limita și în raport cu circumstanțele concrete de fapt și

de drept invocate în rechizitoriu;

Astfel, nu s-a pronunțat sub nicio formă asupra calificativelor imputate prin rechizitoriu - ***încalcare grosolană a ordinii publice... care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită.***

În același timp, prin dispozitiv a condamnat inculpatul, divergent și neclar, pe art. 287 alin. (3) ***lit. a)*** Cod penal – normă inexistentă, deoarece acest aliniat nu conține litere;

b) încadrând acțiunile inculpatului pe art. 287 alin. (3) Cod penal și conform calificativelor - ***...săvârșit cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei...***, a depășit limitele învinuirii formulate, ori asemenea circumstanțe în fapt și în drept nu au fost imputate ultimului prin rechizitoriu;

Prin urmare, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

În al doilea rând, conform art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Conform art. 61 și 75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele și în strictă conformitate cu dispozițiile legii. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) indicând că: ***„instanța de fond a verificat complet sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei...”***, nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, menținând parțial o sentință nemotivată și neîntemeiată legal;

b) a indicat inițial în descriptiv că: ***„...instanța de fond a dat probelor administrate în faza de urmărire penală, acceptate de inculpat, o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor...”***, apoi s-a contrazis statuând sumar că: ***„inculpatul nu s-a căit de cele comise, a recunoscut fapta parțial, nu a solicitat examinarea cauzei penale pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în procedură simplificată art. 364¹ Cod de procedură penală...”***.

Mai mult, conform art. 66 alin. (2) pct. 2) și 8) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul de a tăcea și a nu mărturisi împotriva sa, să facă declarații sau să refuze de a le face, atrăgându-i-se atenția că dacă refuză să dea declarații nu va suferi nicio consecință defavorabilă, iar dacă va da declarații acestea vor putea fi folosite ca mijloace de probă împotriva sa. Potrivit art. 103 alin. (3), 104 alin. (2) Cod de procedură penală, inculpatul nu poate fi forțat să mărturisească împotriva sau să-și recunoască vinovăția și nu poate fi tras la răspundere pentru refuzul de a face astfel de declarații. Conform art. 364¹ alin. (1) Cod de procedură penală, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În cadrul ședinței preliminare sau pînă la începerea cercetării judecătorești, instanța îl întreabă pe inculpat dacă solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții.

Prin urmare, argumentele instanței, în vederea individualizării pedepsei și excluderii prevederilor art. 90 Cod penal, că: „...*inculpatul nu s-a cîit de cele comise, a recunoscut fapta parțial, nu a solicitat examinarea cauzei penale pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în procedură simplificată art. 364¹ Cod de procedură penală...*” sunt absolut neîntemeiate.

Ori, aceste circumstanțe constituie un drept legal al inculpatului și nu face parte din categoria celor agravante, prevăzute în art. 77 Cod penal.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, că s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, și că recursul de pe rol este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlătore erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Dat fiind, că unicul temei legal pentru deținerea în arest a inculpatului - executarea pedepsei cu închisoare, v-a înceta de drept odată cu casarea deciziei contestate, acesta revenind la statutul de inculpat condamnat prin sentința instanței de fond cu suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate conform art. 90 Cod penal (*pct. 1. din decizie*), ultimul urmează a fi eliberat din Penitenciar, dacă nu execută alte hotărâri judecătorești.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de partea vătămată Bugrov Serghei și de avocatul Borislav Babenco, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2021 în privința inculpatului Palagniuc Iurie xxxx și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Palagniuc Iurie xxxx urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă în privința acestuia nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau nu execută pedeapsa penală în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 08 octombrie 2021.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Boico

Iurie Bejenaru

